

UIT D' OUDE DOOS

PAARDEN

Tot aan de Tweede Wereldoorlog was het paard als trekkracht, ook in onze straten een vertrouwd beeld. Men kende voerlieden, ook wel slepers genoemd, die voor het zware transport zorgden en de stalhouderijen. Deze laatsten beschikten over paarden en rijtuigen, die men kon bestellen zoals tegenwoordig een taxi. Een dagje-uit-rijden-gaan met de hele familie was toen een belevenis. De toenmalige koetsier bezat een voordeel vergeleken bij de huidige taxichauffeur: werd er ergens opgestoken, dan kon hij rustig een borreltje meedrinken.

WEDDENSCHAP

Bakkers en andere neringdoenden brachten hun waren in duwkarren bij hun klanten, maar reeds in 1916 beschikte de vooruitstrevende bakker A. van Ingen over hit en wagen. Hij was daar danig trots op en beweerde dat zijn viervoeter sneller kon zijn dan een fietser.

Bakker van Ingen met paard en broodwagen voor zijn winkel aan de Telefoonweg 1913

Om dat te bewijzen sloot hij een weddenschap af met stafmuzikant S. van het 1e Regiment Infanterie, die over een dienstrijwiël beschikte. Op een juniavond vond de wedstrijd plaats op de Bennekomseweg over een afstand van één kilometer. Onder enorme toejuichingen van het talrijke publiek, wist onze bakker in zijn wagentje lange tijd aan de leiding te blijven, tot de wielrijder met een machtige eindspurt toch met een paar meter voorsprong won.

Militairen Veldartillerie met hun paarden
(foto: Mens ca. 1914)

Naast de vele paardenbezitters kon Ede ook bogen op de Veldartillerie. Het bleef altijd een imposant gezicht de stukken geschut in volle galop over de heide te zien rijden. Heel toepasselijk was het gedichtje dat nu al lang in het vergeetboek is geraakt:

“Wat blinkt daar in ’t verschiet, wat dondert tussenbeide dat men door ’t stof niet ziet? Hoe flikkeren de zwaarden; wat forse melodie hoe rennen dan de paarden, ’t Is de Veldartillerie.”

OP HOL

Ook buiten dienstverband konden de Edenaren volop van paardensport genieten door wedstrijden en demonstraties, gegeven door de EOOJV en opgeluisterd door OMVA, het unieke militaire muziekkorps te paard.

Een soms angstaanjagende sensatie ontstond als een paard op hol sloeg en door niets en niemand te stuiten bleek. In razende vaart, al of niet met een wagen achter zich, holde het paard dan blindelings voort tot een onverwacht obstakel of simpelweg vermoeidheid daar een einde aan maakte. De oorzaak kon verschillend zijn: soms onoplettendheid van de voerman;

paard en man dienen elkaar goed te kennen. Instinctief voelt het dier onoplettendheid van zijn baas aan.

Ook plotselinge schrik kan de dieren in beweging brengen, zoals woensdagmiddag 9 juni 1933, toen boven op de Paasberg een militair voertuig, bespannen met twee paarden er van doorging. In moordend tempo ging het de Arnhemse Straatweg af. De zware kastanjeboom, even voorbij het postkantoor werd op een haar na gemist. Voetgangers en fietsers zochten een veilig heenkomen en zo ging het de Nieuwe Stationsstraat in. Het einde kwam na de spoorwegovergang, het linkse paard wilde de Waterloweg op, het andere zwenkte richting Telefoonweg. Deze besluiteloosheid gaf de militairen, die ondanks alles op hun post waren gebleven, gelegenheid weer greep op het span te krijgen.

Dergelijke taferelen zullen we in ons dorp niet meer meemaken, maar gelukkig zijn er nog tal van rijverenigingen en particulieren die het paard in ere houden.